

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A

SOU

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1925:26
JUSTITIEDEPARTEMENTET

F Ö R S L A G

TILL

L A G

OM

GÄLDS BETALNING GENOM PENNINGARS
NEDSÄTTANDE I ALLMÄNT FÖRVAR

AVGIVET AV

UTSEDDA KOMMITTERADE

S T O C K H O L M

1 9 2 5

Statens offentliga utredningar 1925

Kronologisk förteckning

1. Utredning av vissa frågor rörande privatliroverken. Norstedt. 173 s. 2 pat.-tab. E.
2. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 31. Den svenska trättmedelsindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av Hj. Heimbürger. Marcus. 108 s. Fi.
3. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 29. Den svenska skoidustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av W. Smith. Tullberg. 104 s. Fi.
4. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 30. Den svenska cementindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av O. Edström. Marcus. 48 s. Fi.
5. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 32. Den svenska porslinsindustrin med särskild hänsyn till förhållandena före världskriget. Av E. W. Tillberg. Tullberg. 64 s. Fi.
6. Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden. 33. Tryckeri- och pappersförädlingsindustri i Sverige. Av F. Hilgerdt. Marcus. 125 s. Fi.
7. Underofficerssakkunnigas yttrande och förslag jämte personalrepresentanternas särskilda yttrande. Fahlcrantz. 140 s. Fö.
8. Betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. Norstedt. viij, 355 s. Fi.
9. Betänkande med förslag till grunder för avsättning till de under Kungl. kommunikationsdepartementet lydande affärsdrivande verkens förnyelsefonder samt för användning och placering av förnyelsefondernas medel. Norstedt. 44 s. K.
10. Förslag till förordning angående statlig inkomst- och förmögenhetsskatt jämte motiv. Norstedt. 40 s. Fi.
11. Det svenska skogsbrukets förutsättningar och historia. Av N. Schager. Tiden. viij, 168 s. Fi.
12. Sveriges enskilda skogar. Av N. Schager. Tiden. viij, 309 s. Fi.
13. Byggnadsstyrelsens sakkunnigas betänkande angående omorganisation av byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå m. m. Marcus. 110 s. K.
14. Utkast till ändrad lydelse av 1—12, 19, 21—24, 26, 28—35, 40 samt 48 och 49 §§ i kungl. stadgan den 22 juni 1920 med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning. Marcus. 39 s. Ju.
15. Betänkande angående ordnandet av statens byggnadsverksamhet inom Stockholm. Centraltr. xvij, 527 s. 12 pl. K.
16. Konsumentkooperationen i Sverige. Av A. Gjörres. Tiden. viij, 168 s. Fi.
17. Betänkande rörande det s. k. Genèveprotokollet angående avgörande på fredlig väg av internationella tvister. Norstedt. 148 s. U.
18. Betänkande beträffande vattenfallsstyrelsens landsbygdstaxor m. m. Marcus. 167 s. 7 bil. K.
- 19—20. Utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Del 1. 389 s. Del 2. 232 s. Marcus. Jo.
21. Förslag till lag om försäkringsavtal m. m. Norstedt. 386 s. Ju.
22. Förfalskningsbrotten. Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. 6. Av J. O. W. Thyren. Lund, Berling. vj, 249 s. Ju.
23. Förslag till lönereglering för landsfogdar och landsfiskaler m. m. Marcus. 172 s. S.
24. 1921 års pensionskommitténs betänkande. 4. Betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. Idun. 150 s. Fö.
25. Förslag till lag om dödande av förkommen handling m. m. Norstedt. 32 s. Ju.
26. Förslag till lag om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar. Norstedt. 21 s. Ju.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen afgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1925: 26
JUSTITIEDEPARTEMENTET

F Ö R S L A G

TILL

L A G

OM

GÄLDS BETALNING GENOM PENNINGARS
NEDSÄTTANDE I ALLMÄNT FÖRVAR

AVGIVET AV

UTSEDDA KOMMITTERADE

STOCKHOLM 1925

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

252000

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET 1888

FÖRSLAG

1888

ÖFVERSTYRELSEN FÖR HÖGSKOLEN
I UPPSALA

UTSÄTTNING

STOCKHOLM 1888

TILL KONUNGEN.

Genom nådigt beslut den 23 januari 1925 har Kungl. Maj:t uppdragit åt försäkringslagstiftningskommittén att utarbета förslag till lagstiftning rörande rätt för gäldenär att i vissa fall frigöra sig från sin

förpliktelse genom att i annans förvar nedsätta vad han är skyldig att utgiva.

Till fullgörande av detta uppdrag får kommittén härmed i underdånighet överlämna av motiv åtföljt förslag till lag om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar.

Underdånigst

E. MARKS v. WÜRTEMBERG.

RUDOLF EKLUND.

KARL HERLITZ.

EDV. PHRAGMÉN.

Gunnar Palme.

Stockholm den 17 juni 1925.

Förslag

till

Lag

om gälds betalning genom penningars nedsättande i allmänt förvar.

1 §.

Vägrar borgenär att mottaga erbjuden betalning av förfallen gäld, som skall erläggas i penningar, eller är på grund av borgenärs bortovaro eller sjukdom eller någon annan av honom beroende omständighet gäldenären hindrad att verkställa betalning av sådan gäld, äge gäldenären fullgöra betalningen genom att för borgenärens räkning nedsätta beloppet hos överexekutor.

Samma lag vare, där gäldenären ej vet eller bör veta vem som är borgenär, så ock där ovisshet råder om vem av två eller flera som är rätt borgenär samt gäldenären icke skäligen kan anses pliktig att på eget äventyr bedöma, till vilken av dem betalningen skall erläggas.

2

I fråga om gäld, för vilken borgenären är pliktig att mottaga betalning när helst gäldenären det påfordrar, skall vad i 1 § sägs ej äga tillämpning, med mindre gäldenären givit borgenären tillkänna, att han vill fullgöra sin betalningsskyldighet, eller borgenären själv påkallat betalning.

3 §.

Vid verkställande av nedsättning åligger gäldenären att ange de omständigheter, som kunna vara erforderliga till förebyggande av misstag vid det nedsatta beloppets utbetalande. Sker det ej, och varder i följd därav beloppet betalt till annan än rätt borgenär, må gäldenären ej åberopa nedsättningen till befrielse från skulden.

4 §.

Om verkställd nedsättning har gäldenären att, så vitt ske kan, ofördröjligen underrätta borgenären eller, i händelse flera kunna antagas göra anspråk på det nedsatta beloppet, en var av dem. Underlåtes det, svare gäldenären för förlust, som därigenom uppstår.

5 §.

Gäldenären stånde fritt att vid nedsättningen förbehålla sig rätt att återtaga det nedsatta beloppet.

Varder nedsatt belopp återtaget, vare så ansett, som om nedsättning icke ägt rum.

6 §.

Har någon, till vars förmån nedsättning skett, hos överexekutor givit till känna att han gör anspråk på nedsatt belopp, må gäldenären ej utan hans samtycke göra gällande förbehåll som i 5 § sägs.

7 §.

Har nedsättning föranletts av ovisshet om vem av två eller flera som är rätt borgenär, må överexekutor icke utan att de äro därom ense till någon av dem utbetala det nedsatta beloppet, förrän genom dom i rättegång, som en av dem anhängiggjort mot den andre eller de övriga, eller genom förlikning eller på annat sätt blivit slutgiltigt avgjort vem som är rätt borgenär.

8 §.

Är, då trettio år förflutit från det nedsättning skett, det nedsatta beloppet fortfarande innestående och fråga om rätt till beloppet ej beroende på prövning, må beloppet, ändå att gäldenären icke gjort förbehåll som i 5 § sägs, av honom lyftas, där han därtill sig inom natt och år anmäler. Göres ej sådan anmälan, tillfaller beloppet Kronan.

9 §.

Huru överexekutor har att förfara med penningemedel, som nedsättas enligt denna lag, därom förordnar Konungen.

10 §.

Är för visst fall i annan lag stadgat om gäldenärs rätt att till betalning av skuld nedsätta penningar, lände det till efterrättelse.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 192...

M O T I V.

EXTRACT

Ej sällan inträffar, att någon, som är skyldig att till annan utgiva gods eller penningar, blir på grund av omständigheter, som bero av denne, förhindrad att fullgöra sin prestation. Sådant hinder kan uppstå jämväl när tvist eller osäkerhet råder om vem av två eller flera, vilka göra anspråk på en fordran, är rätt fordringsägare.

Enligt åtskilliga främmande lagar kan gäldenären i dylika fall frigöra sig från sin förpliktelse genom att i offentligt eller enskilt förvar nedsätta vad han är skyldig att utgiva.

Den *franska* code civil innehåller i art. 1257—1264 bestämmelser rörande detta ämne. Enligt dessa bestämmelser medför under vissa förhållanden en borgenärs vägran att mottaga en erbjuden prestation rätt för gäldenären att nedsätta föremålet för prestationen (gods eller penningar) i offentligt förvar och därigenom frigöra sig från sin förbindelse. Gäldenärens erbjudande att prestera måste emellertid hava skett i viss föreskriven form under offentlig myndighets medverkan. Om föremålet för depositionen består av penningar, skall den äga rum i en särskild kassa, den s. k. caisse des dépôts et consignations, vars reglemente fastställts den 6 juli 1816. För det fall att någon har att till annan leverera bestämt gods å den plats, där godset finnes, och mottagaren trots anmaning icke avhämtar godset, äger gäldenären (art. 1264), om han av utrymmesskäl icke själv kan vårda godset, efter tillstånd av domstol lämna det i förvar hos tredje man.

Vad *Tyskland* beträffar finnas bestämmelser om »Hinterlegung» i dess borgerliga lagbok §§ 372—386. Såsom föremål för deposition angivas här penningar, värdepapper och andra urkunder samt dyrbarheter. Rätt att med frigörande verkan verkställa betalning genom deposition föreligger, icke blott när borgenären vägrar att mottaga en erbjuden prestation, utan även när gäldenären av någon annan anledning, som är att hänföra till borgenärens person, eller på grund av ursäktlig ovisshet om vem som är rätt borgenär icke eller icke med säkerhet kan fullgöra sin förpliktelse. Deposition, som här avses, skall äga rum hos »eine öffentliche Hinterlegungsstelle». I Art. 144—146 av promulgationslagen till den borgerliga lagboken förutsättes att en sådan inrättning skall finnas i varje förbundsstat. Vanligen är det de allmänna domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna (die Bezirksregierungen, Verwaltungshöfe), som i enlighet med särskilt meddelade föreskrifter tjänstgöra såsom mottagare av depositioner. För Preussen finnas dylika före-

skrifter i Hinterlegungsordnung av den 21 april 1913. Vid sidan av den borgerliga lagbokens regler om deposition innehåller den för Tyskland gällande handelslagen av år 1897 — i likhet med den äldre tyska handelslagen (Art. 343) — i fråga om handelsköp ett stadgande (§ 373) av innehåll att säljaren, om köparen gör sig skyldig till dröjsmål med godsets mottagande, är berättigad att på dennes risk och kostnad deponera godset i ett offentligt lagerhus eller på annat säkert sätt.

Enligt den allmänna borgerliga lagboken för *Österrike* (§ 1425) inträder rätt till deposition, därest borgenären ej är nöjd med en erbjuden prestation. Detsamma gäller, om borgenären är okänd eller frånvarande eller om gäldenärens skuld av någon annan viktig grund icke kan betalas. Depositionen skall äga rum hos de allmänna domstolarna. Vad som kan vara föremål för deposition angives icke i lagen. Där stadgas endast, att om deponerat gods icke är ägnat att tagas i förvar av domstolen, denna äger på ansökan förordna om godsets överlämnande i tredje mans vård.

I den år 1911 reviderade *schweiziska* lagen om obligationsrätten hava bestämmelser om deposition upptagits i art. 92—96. Beträffande förutsättningarna för en gäldenärs rätt att fullgöra sin betalningsskyldighet genom deposition förete dessa bestämmelser stor likhet med vad som i sådant avseende gäller enligt tyska borgerliga lagboken. Den schweiziska lagen yttrar sig icke närmare om vad det är för slags föremål, som kunna bli föremål för deposition. Platsen, där depositionen skall äga rum, bestämmes i regel av domaren; varor kunna dock utan domarens hörande deponeras i ett lagerhus.

Ehuru i våra tre nordiska grannländer allmänna bestämmelser rörande föreliggande ämne helt saknas, göres dock i teoretiska framställningar gällande, att även i dessa länder möjlighet finnes för en borgenär att genom deposition frigöra sig från sin skuld. I *Danmark* antages¹ sålunda, att en borgenärs vägran att mottaga en erbjuden prestation, som består i penningar, medför befogenhet för gäldenären att deponera beloppet i Nationalbanken. Uttryckliga bestämmelser i sådant avseende ingå i ett på allra sista tiden publicerat utkast till »Lov om Skyldneres Ret til i visse Tilfælde at frigøre sig ved Depo- nering av det skyldige Beløb». Vad *Finland* angår hava vissa författare² såsom allmänt gällande regel uppställt, att en gäldenär vid dröjsmål å borgenärens sida kan befria sig från sin prestationsskyldighet genom att i allmänt eller enskilt förvar nedsätta det gods eller de penningar, varom fråga är. Beträffande *norsk* rätt antages³ i fråga om penningeförpliktelser, att vid borgenärs dröjsmål gäldenären för att bli fri från betalningsskyldighet kan begagna sig av utvägen

¹ Se Lassen: Haandbog i Obligationsretten, Almindelig Del, 3 uppl. (1917—1920) § 62 vid not 37—41 c.

² Chydenius: Bidrag till läran om leveransavtalet enligt finsk rätt (1891) s. 29—36 och i Juridiska föreningens i Finland tidskrift 1894 s. 92—98 samt Serlachius: Lärobok i obligationsrättens allmänna del enligt finsk rätt (1902) s. 128—129, 182—184 och i nämnda tidskrift 1891 s. 128—132.

³ Se Hallager—Aubert: Den norske Obligationsrets almindelige Del (1896) s. 271 och Hagerup: Om Kjøb och Salg (1884) s. 144, 161—164.

att i Norges Bank eller annat säkert penninginstitut deponera det belopp han är skyldig att erlägga.

Före tillkomsten av 1734 års lag synes man även i vårt land — trots dåvarande lagstiftnings tystnad — hava varit benägen att i allmänhet tillerkänna en gäldenär rätt att genom nedsättning frigöra sig från skuldförhållandet i fall då, i följd av borgenärens förhållande eller ovisshet om vem som vore rätt borgenär, hinder mötte för betalning. I sådan riktning uttala sig flera av de mest ansedda rättslärda från slutet av 1600-talet och början av 1700-talet.¹ I 1734 års lag kommo emellertid några allmänna bestämmelser i ämnet ej att inflyta. Endast för ett speciellt fall — nämligen att den, å vars mark främmande kreatur inkommit, obehörigen vägrade att mottaga erbjuden skadeersättning — förekom i 9 kap. 2 § i byggningsbalken ett stadgande, som i viss mån kan anses hit hänförligt, vilket stadgande för övrigt sedermera huvudsakligen oförändrat influtit i § 31 av förordningen den 21 december 1857 om stängselskyldighet. Uteslutet hade måhända ej varit att även efter 1734 vidhålla den tidigare doktrinen ståndpunkt och således alltjämt utan lagbestämmelser hävda möjligheten av nedsättning med frigörande verkan. I någon mån kan också en sådan uppfattning spåras i den senare rättsvetenskapliga litteraturen.² Den vanliga åsikten torde emellertid sedan länge hava varit, att någon rätt till nedsättning av denna art icke utan bestämd hemul i lag kan erkännas. Från domstolspraxis i vårt land torde i varje fall ej något stöd för en motsatt uppfattning vara att hämta,³ och de i 33 och 34 §§ av lagen om köp och byte av lös egendom givna bestämmelserna om förfarandet med sålt gods, som icke av köparen avhämtas eller mottages, torde också giva vid handen, att åtminstone i fråga om förpliktelser, som avse annat än penningar, något nedsättningsförfarande ej av lagstiftningen erkännes.

Icke heller i de under 1800-talets förra hälft av lagkommittén och äldre lagberedningen framlagda förslagen till allmän civillagstiftning förekommo bestämmelser i ifrågavarande ämne. Däremot påträffas i protokollen över högsta domstolens granskning av lagkommitténs förslag till allmän civillag ett uttalande till förmån för lagbestämmelser, som, i varje fall vid försträckning, skulle bereda gäldenären rätt till sådan nedsättning som här avses. Högsta domstolen yttrade nämligen⁴, att då det stundom kunde bliva svårt för en gäldenär att anträffa innehavaren av hans förfallna skuldebrev samt jämväl äventyr underkastat att vårda penningarne för att ständigt hålla dem borge-

¹ Se Rålamb: *Observationes Juris Practicae* (1674) s. 192, Abrahamsson: *Sveriges Rikes landslag med anmärkningar* (1726) s. 559 och Nehrman: *Inledning till den svenska jurisprudentiam civilem* (1729) s. 231.

² Se Schrewelius: *Lärobok i Sveriges allmänna nu gällande civilrätt II* (1847) § 268. Jfr även Ask: *Om kreditavtal enligt svensk civilrätt* (1882) s. 57, 58, Afzelius: *Om cession av fordringar enligt svensk rätt* (1887) s. 54, 58, Hasselrot: *Handelsbalken II*, 2 uppl. (1910) s. 175 och Undén: *Om panträtt i rättigheter* (1915) s. 192.

³ Jfr K. Maj:ts dom den 16 december 1859 (Schmidts J. A. XXIII s. 339). Jfr även K. Maj:ts dom den 26 mars 1921 (N. J. A. s. 161).

⁴ Se Högsta domstolens protokoll vid granskningen av Förslaget till Allmän Civil-lag (1836) s. 140 § 5.

nären tillhanda, det borde vara gäldenären medgivet att, när fordringsägarens vistelse vid förfallotiden icke vore känd, nedsätta betalningen i allmänt förvar.

Några årtionden senare väcktes fråga att inom ett speciellt men betydelsefullt rättsområde — det växelrättsliga — införa bestämmelser om nedsättning med frigörande verkan. Under förarbetena till nu gällande, för Sverige, Norge och Danmark gemensamma växellag ifrågasattes att i lagen (§ 39 i förslaget till växellag) införa en så lydande bestämmelse: »Varder växel icke å förfallotiden uppvisad till betalning, vare då godkännare, efter protesttidens utgång, berättigad att på växelägarrens kostnad och äventyr, utan underrättelse till honom, nedsätta växelsumman hos en till mottagande av deposita behörig offentlig myndighet eller i säker bankinrättning». Beträffande denna bestämmelse yttrade Högsta domstolen vid granskning av lagförslaget: »Genom rättigheten för godkännare att på växelinnehavarens kostnad och äventyr låta, utan underrättelse till honom, nedsätta växelsumman, vare sig hos offentlig myndighet eller i säker bankinrättning, kunde växelinnehavaren tillskyndas obehörig kostnad och omgång. En sådan rättighet överensstämde icke med de allmänna reglerna inom privaträtten i fråga om betalning av gäld. Dessutom saknades i Sverige sådan myndighet, som vore behörig att emottaga dylika deposita, och förslaget anvisade ej huruledes bankinrättnings säkerhet skulle prövas och avgöras. Paragrafen syntes därför böra utgå.»¹ De danska och norska kommitterade, vilka deltagit i arbetet för åstadkommande av gemensam lagstiftning på växelrättens område, medgävo bestämmelsens uteslutande under uttalande av den mening, att den i huvudsak icke innehöll annat än som följde av danska och norska civilrättens allmänna grunder. På grund av vad sålunda förekommit blev paragrafen icke upptagen i det för riksdagen framlagda förslaget till växellag.

Däremot hade i 1864 års sjölag upptagits bestämmelser om rätt och plikt för befälhavare att, när lastemottagare vägrade mottaga inlastat gods eller flera behöriga innehavare av konnossement eller av bodmeribrev anmälde sig, sätta i förvar det i konnossementet avsedda godset eller det i bodmeribrevet utsatta penningebeloppet, i syfte att de uppträdande anspråkshavarna finge sinsemellan tvista om bättre rätt till det nedsatta. Enahanda bestämmelser hava sedermera influtit i nu gällande sjölag (140, 156 och 183 §§). Där har dessutom tillkommit en bestämmelse (184 §) av innehåll att, om ett bodmeribrev icke å förfallodagen uppvisas, befälhavaren äger sätta bodmeriskuldens belopp i allmänt förvar.

I själva verket torde den rent negativa ståndpunkt, som gällande rätt — bortsett från bestämmelserna i sjölagen² — synes intaga i fråga om gäldenärs möjlighet att utan medverkan av borgenären fullgöra sin prestation, svårligen kunna försvaras. En gäldenär bör i många fall med fog kunna kräva, att lagen bereder

¹ Se N. J. A. II 1880 nr. 3 s. 57.

² Av helt annan art än dessa äro de i utskökningslagen och annorstädes förekommande bestämmelser om nedsättning såsom prestamdum för befrielse från verkställighet av dom, som ej vunnit laga kraft, eller för medels fördelande genom offentlig myndighets försorg.

honom möjlighet att bliva löst från sitt skuldförhållande, när allenast borgenärens tredska eller frånvaro eller liknande anledning eller flera sinsemellan konkurrerande anspråkshavares uppträdande föranleder, att förhållandet icke kan bringas till upphörande på den normala vägen: skuldens betalande till borgenären.

I fråga om vissa skulder har behovet av bestämmelser i nu antydd riktning gjort sig särskilt påmint. Erinras må sålunda om de ingalunda sällsynta fall, då en hyresvärd av en eller annan anledning icke själv eller genom ombud är tillstädes för hyrans mottagande å överenskommen förfallotid. De allvarsamma påföljder för en hyresgäst, som enligt lag inträda vid utebliven hyresbetalning, hava i dylika fall stundom föranlett hyresgästen att hos notarius publicus deponera det förfallna hyresbeloppet, en åtgärd som emellertid enligt gällande lag ej lär äga betydelse i annat avseende än såsom bevis för att hyresgästen varit i stånd att fullgöra sin betalningsskyldighet. Det synes ej vara mera än i sin ordning, att en hyresgäst i detta läge, i stället för att vid äventyr av hyresrättens förlust hålla det förfallna hyresbeloppet i oavbruten beredskap, sättes i tillfälle att, med enahanda verkan som skulle inträtt genom erlagd betalning till hyresvärden, nedsätta beloppet under vissa av lagen såsom betryggande erkända former.

Än mera obilligt är att, när i ett hyresförhållande eller eljest tvist uppstår mellan två eller flera personer om vem av dem som är rätt fordringsägare och gäldenären icke skäligen kan anses skyldig att bedöma vem som bör äga företräde, han skall av den uppkomna tvisten hindras att likvidera sitt skuldförhållande och i stället bliva skyldig att gälda ränta i anledning av ett dröjsmål, till vilket han är alldeles oskyldig, samt löpa fara att såsom part indragas i en rättegång, som i själva verket borde anses såsom honom helt ovidkommande.

De olägenheter, som härutinnan kunna ifrågakomma, framträda bland annat på försäkringsväsendets område. Sålunda inträffar ej sällan att, när ett livförsäkringsbelopp utfaller, två eller flera personer hos försäkringsgivaren uppträda med anspråk på beloppet. Än vanligare torde detta bliva om, såsom det nyligen utarbetade förslaget till lag om försäkringsavtal innebär, en i livförsäkringsbrev intagen bestämmelse om beloppets utbetalande till försäkringsbrevets innehavare ej längre kommer att för denne medföra legitimation till beloppets utfående.

Den i samma lagförslag antagna grundsatsen, att skadeförsäkring i stor utsträckning skall presumeras gälla till förmån, icke blott för det skadade godsets ägare — om denne är försäkringstagare — utan ock för innehavare av begränsade sakrätter i godset, torde likaledes kunna giva upphov till tvister mellan olika rättsägare, i vilka tvister försäkringsgivaren ej bör behöva inblandas.

Nu anförda exempel torde vara ägnade att ådagalägga befogenheten och behovet av en lagstiftning sådan som den föreslagna.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag att utarbeta förslag till lagbestämmelser rörande ifrågavarande ämne har kommittén till en början tagit under övervägande frågan om den räckvidd, som bör givas åt den blivande lagstiftningen. Kommittén har därvid kommit till den uppfattningen att en lagstiftning på detta område åtminstone tills vidare bör inskränkas till sådana fall, då föremålet för prestationsskyldigheten består av penningar.

Att i vårt land anordna ett nedsättningsförfarande beträffande handelsvaror eller dylika föremål skulle för närvarande möta svårigheter av praktisk art. Nedsättning av varor för det ändamål, varom här är fråga, förutsätter erforderlig tillgång till offentliga eller auktoriserade upplagsmagasin, som äro inrättade för att mottaga gods till förvaring mot s. k. lagerbevis (upplagsbevis, warrants), samt så anordnade, att de erbjuda säkerhet för att nedsatt gods blir för vederbörande rättsägares räkning på ett betryggande sätt vårdat och förvarat. Hos oss befinner sig emellertid lagerhusrörelsen ännu på ett outvecklat stadium. Därtill kommer att de rättsförhållanden, som uppstå när gods inlämnas till förvaring i ett allmänt upplagsmagasin, icke äro i lag reglerade. Frågan om införande av rättsregler på detta område står emellertid på dagordningen, i det att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 maj 1923 anhållit om verkställande av utredning, huruvida och på vad sätt med vår lagstiftning måtte kunna införlivas bestämmelser angående upplagsbevis eller lagerbevis, representerande själva varan (warrants) samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Men även sedan sådana bestämmelser kommit till stånd möter en lagstiftning om leverantörs rätt att med befriande verkan deponera varor den betänklighet, att dess genomförande skulle påkalla vissa ändringar i den för Sverige, Danmark och Norge gemensamma lagstiftningen om köp av lös egendom. Att utan starka praktiska skäl, vilka i förevarande fall ej äro för handen, skrida till en sådan lagstiftning, torde därför ej heller då vara att förorda.

Av sistnämnda anledning synes icke ens sådana jämförelsevis lättförvaltade föremål som obligationer, aktier och andra värdepapper böra inbegripas under en eventuell lagstiftning om nedsättningsförfarande. Något egentligt behov av bestämmelser i sådant syfte synes för övrigt icke heller härvidlag hava gjort sig gällande.

En lagstiftning, enligt vilken det medges en gäldenär att verkställa betalning genom att nedsätta skuldens belopp, förutsätter att betryggande garantier skapas för att det nedsatta beloppet slutligen kommer den till godo, som är därtill berättigad. För vinnande av detta syfte synes det påkallat, att staten, i likhet med vad som gäller enligt flera främmande lagar, åtager sig vissa förpliktelser. Det bör ankomma på staten att genom något av sina organ omhändervar det ansvarsfulla värvet att mottaga de medel, som skola deponeras, samt tillse att medlen utbetalas till rätt borgenär. Ett lämpligt organ för utförande av ett sådant uppdrag har kommittén trott sig finna i

överexekutorerna, som redan för närvarande hava att i viss utsträckning handlägga frågor jämförliga med dem, som kunna antagas uppstå i samband med ett nedsättningsförfarande av här avsedd innebörd.

1 §.

I denna paragraf angivas de förutsättningar, under vilka en gäldenär ansetts böra vara berättigad att verkställa betalning av gäld genom att för borgenärens räkning nedsätta beloppet.

Att rätt till nedsättning bör tillkomma gäldenären, när borgenären vägrar att mottaga rätteligen erbjuden betalning, är uppenbart. Samma regel synes, på sätt i annat sammanhang anförts, böra gälla då betalningen omöjliggöres till följd av någon annan omständighet, som beror av borgenären. Såsom exempel härpå nämnes i den föreslagna lagtexten, att borgenären på grund av bortovaro eller sjukdom icke kan anträffas. Ett likartat fall kan uppkomma därigenom att gäldenären saknar rättslig handlingsförmåga och laga representant ej finnes för honom utsedd. Hit hör vidare exempelvis, att offentlig myndighet i samband med utmätning hos borgenären av dennes fordran eller eljest meddelat förbud för gäldenären att erlægga betalning till borgenären.

Vad beträffar det i paragrafens andra stycke förutsatta fallet, att ovisshet råder om företrädet mellan två eller flera, som var för sig göra anspråk på betalning, hänvisas till vad i det föregående anförts om gäldenärens befogade intresse av att i sådan händelse kunna frigöra sig från skuldförhållandet. För att emellertid i dylikt fall gäldenären skall vara berättigad att använda nedsättningsförfarandet måste tydligen, på sätt förslaget innehåller, krävas, att han med hänsyn till de föreliggande omständigheterna icke skäligen kan anses pliktig att på eget äventyr bedöma, till vilken av dem, som gör anspråk på likvid, betalning skall erläggas, eller, med andra ord, att icke ett eller annat av de anspråk, som konkurrera, är så uppenbart obefogat, att det utan vidare måste lämnas ur räkningen.

Att, såsom förslaget innebär, gäldenären bör kunna anlita nedsättningsförfarandet även i det fall att han utan egen skuld befinner sig i fullständig okunnighet om vem som är borgenär, torde ligga i öppen dag.

Särskilt intresse för en gäldenär innebär mången gång den verkan en företagen nedsättning kan medföra så till vida som några räntanspråk icke kunna mot honom göras gällande för tiden efter nedsättningens verkställande. Av mindre vikt är denna sida av saken i flertalet av de fall då nedsättningen föranledes av någon sådan omständighet, som angives i första stycket av denna paragraf. En borgenärs vägran att emottaga erbjuden likvid lärer nämligen i och för sig medföra att gäldenären befrias från skyldighet att erlægga ränta,¹ och detsamma gäller helt visst om borgenären för att undvika

¹ Jfr K. Maj:ts domar den 27 mars 1905 (N. J. A. s. 135) och den 27 september 1911 (N. J. A. s. 395).

likvid, håller sig undan. Annat kan emellertid förhållandet bliva, när borgenären av någon mera giltig anledning är förhindrad att mottaga betalning likasom när sådant fall föreligger som avses i paragrafens andra stycke. Vad särskilt beträffar det fall att en gäldenär, som utfärdat ett löpande skuldebrev, vid förfallotiden saknar kännedom om vem borgenären är, gäller visserligen enligt 10 § 10 mom. i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, att gäldenären ej utan särskild utfästelse är skyldig att gälda ränta för längre tid efter förfalldagen än från den dag, då borgenären fordrat betalning. Men om, såsom vanligen äger rum, ränta utfästes att utgå till dess full betalning sker, saknar en gäldenär, som å skuldebrevets förfalldag icke vet vem som är dess innehavare, för närvarande möjlighet att bringa ränteplikten till upphörande. I dylikt fall äro förslagets bestämmelser avsedda att bringa en välbehöfvig hjälp.

Om den, som vill verkställa nedsättning enligt förslaget, icke är betalningsskyldig annat än mot bekommande av en viss motprestation, bör det själfvallet stå honom öppet att vid nedsättningen göra frågan om det nedsatta beloppets utbetalande beroende av att motprestationen fullgöres. Att, såsom skett i tysk rätt, upptaga en uttrycklig bestämmelse härom har ansetts överflödigt. Är nedsatt belopp avsett till betalning av en skuld, för vilken gäldenären ställt pant, kan sålunda rätten att lyfta beloppet göras beroende av pantens återlämnande. En köpare, som icke är pliktig att erlægga likvid annat än i utbyte mot det inköpta godset, äger vid nedsättning av köpeskillingen såsom villkor för dess utbetalande uppställa att godset hålles honom till handa.

2 §.

Det ligger i sakens natur, att den åt en gäldenär enligt förslaget medgivna rätten att fullgöra sin betalningsskyldighet genom att nedsätta vad han har att erlægga icke kan komma till användning, förrän skulden är till betalning förfallen. När förfalldagen inträtt, bör det däremot i allmänhet kunna krävas, att borgenären håller sig beredd att mottaga likvid, vid äventyr att beloppet eljest blir för hans räkning nedsatt. Beträffande fordringar, för vilka en viss förfalldag blivt fastställd, synes hinder icke möta att obetingat genomföra denna grundsats. I fråga om andra fordringar torde det däremot av hänsyn till borgenärens intresse vara påkallat att uppställa viss begränsning för nedsättningsförfarandets användning.

Är förfalldagen för en fordran icke bestämd, åligger det i allmänhet gäldenären att fullgöra sin betalningsskyldighet vid anfordran. Uttryckliga bestämmelser av sådant innehåll finnas, beträffande försträckning i 9 kap. 4 § handelsbalken samt i fråga om köp och byte i 12 § av lagen om köp och byte av lös egendom. Att å andra sidan i här förutsatta fall gäldenären, ändå att borgenären icke framställt något krav, äger när som helst erlægga likvid, följer av härom gällande förordning av den 20 juli 1855. Den omständigheten att en gäldenär sålunda kan vara berättigad att utan anfordran

från borgenärens sida fullgöra sin betalningsskyldighet när det är för honom lämpligast, synes icke böra utan vidare medföra rätt för honom att i sådana fall som i 1 § avses begagna sig av där angiven utväg, utan det torde, såsom av förslaget framgår, kunna för bestämmelsens tillämpning fordras, att antingen borgenären påkallat betalning eller gäldenären givit borgenären till känna, att han vill fullgöra sin betalningsskyldighet.

3 §.

Överexekutor tillkommer enligt förslaget icke någon skyldighet att under alla omständigheter mottaga penningar i förvar för vederbörandes räkning. Endast såframt de i 1 och 2 §§ angivna förutsättningarna äro för handen kan nedsättningsförfarande ifrågakomma. Uppenbart är, att överexekutor för bedömande av förekommande fråga om nedsättning äger kräva, att den, som vill verkställa nedsättningen, uppgiver de förhållanden, å vilka han grundar sitt anspråk på att få anlita denna utväg för betalningens fullgörande. Underlåter sökanden detta, har överexekutor att utan vidare avvisa hans framställning. Detta följer omedelbart av bestämmelserna i 1 §.

Uppenbarligen böra vid nedsättningen också meddelas sådana upplysningar, som äro av nöden till förebyggande av misstag vid beloppets utbetalande. Sålunda kan det ofta vara av vikt att uppgiva arten av avtal eller annat rättsförhållande, varå skulden är grundad, såsom att den härrör av försträckning, köp, hyres- eller försäkringsavtal eller att den är förskriven i skuldebrev eller annan skriftlig handling. Grundas skulden å löpande fordringsbevis, bör det självfallet angivas. Sker nedsättningen för viss borgenärs räkning, synes gäldenären lämpligen böra angiva hans namn och annat, som kan vara av nöden för hans närmare betecknande, såsom bostad, yrke eller titel. Föranledes nedsättningen av ovisshet om vem av två eller flera, som är rätt borgenär, böra, så vitt ske kan, om en var av dessa lämnas sådana uppgifter. Någon skyldighet att tillse, att de identifieringsuppgifter, som sålunda böra lämnas, erhålla nödig fullständighet, kan emellertid icke åläggas överexekutor. Eventuell ofullständighet bör icke föranleda framställningens avvisande. Det bör bliva sökandens sak att härutinnan bevaka sina intressen, och påföljden av en försummelse därutinnan bör, om den leder till att ett nedsatt belopp utbetalas till orätt person, vara att nedsättningen ej medför befriande verkan. Att uttryckligen uttala detta är syftet med bestämmelsen i förevarande paragraf.

4 §.

Den, för vars räkning nedsättning sker, har uppenbarligen intresse av att erhålla underrättelse om nedsättningen; han blir därigenom satt i tillfälle att göra gällande sin rätt till det nedsatta beloppet och sålunda undgå eventuell ränteförlust eller annan skada. Med anledning härav här det ansetts berättigat och påkallat att föreskriva, att gäldenären, så vitt ske kan, skall oför-

dröjligen giva borgenären underrättelse om verkställd nedsättning. Kan det antagas, att två eller flera komma att göra anspråk på det nedsatta beloppet, gäller den föreslagna underrättelseplikten beträffande en var av dem.

Såsom påföljd av att gäldenären icke fullgör vad honom enligt denna paragraf åligger har kommittén ansett sig böra föreslå skyldighet för honom att utgiva ersättning för den förlust, som kan uppkomma därigenom att underrättelsen uteblivit eller fördröjts. Härvid torde i allmänhet icke kunna bliva fråga om annat än ersättning för ränteförlust.

5 och 6 §§.

Ett följdriktigt genomförande av grundsatsen om depositions likställighet med betalning skulle otvivelaktigt leda till att nedsatt belopp — bortsett från de i 8 § omhandlade fall då borgenärs anspråk på beloppet gått förlorat genom preskription — icke finge av gäldenären återtagas under andra förutsättningar än sådana som kunna föranleda återgång av verkställd betalning. Denna ståndpunkt synes den österrikiska rätten intaga. Att helt utesluta en gäldenär från möjligheten att återtaga ett belopp, som en gång blivit av honom nedsatt, skulle emellertid enligt kommitténs mening medföra en stark begränsning av nedsättningsförfarandets praktiska användbarhet. Den, som deponerar ett belopp, måste stundom räkna med att efter depositionens verkställande omständigheter kunna inträffa, som föranleda, att han icke vidare önskar erlægga betalning; köparen, som deponerat köpeskillingen för det inköpta godset, finner sig exempelvis av någon anledning föranlåten att häva köpet. Framhållas må vidare, att det understundom kan möta vissa svårigheter att å skuldens förfallodag med säkerhet avgöra, huruvida förutsättningarna för nedsättningsförfarandets tillämplighet föreligga eller icke, och att det av denna grund kan vara av intresse för gäldenären att kunna nedsätta erforderligt belopp med rätt att återtaga detsamma för den händelse det sedermera skulle visa sig, att han icke varit berättigad att genom nedsättning fullgöra sin betalningsskyldighet. Tänkbart är, att en gäldenär, sedan han nedsatt ett belopp till förmån för två personer, som var för sig gjort anspråk på beloppet, vid närmare prövning finner, att den enes anspråk är helt obefogat och att det skäligen kunnat av honom krävas, att han redan före nedsättningen företagit en sådan prövning. För gäldenären kan det då vara av vikt att så snart som möjligt erlægga betalning till den rätte borgenären och att i samband därmed kunna återtaga det nedsatta beloppet. För att i dessa och liknande fall tillgodose gäldenärens intresse synes det emellertid icke vara påkallat att, såsom skett i den franska, tyska och schweiziska lagstiftningen på detta område, uppställa en regel av innehåll, att återkallelserätt tillkommer gäldenären, såvida icke något i lagen angivet förhållande inträffat, varigenom sådan rätt blivit utesluten. Enligt kommitténs mening är det för vinande av åsyftat resultat till fyllest att medgiva gäldenären frihet att, därest han finner det lämpligt, vid nedsättningen träffa särskilt förbehåll om rätt att

återtaga det nedsatta beloppet. I överensstämmelse härmed har bestämmelsen i första stycket av 5 § blivit avfattad.

Begagnar sig gäldenären av sin rätt att återtaga nedsatt belopp, bör han uppenbarligen icke kunna i något avseende gent emot en borgenär åberopa att nedsättning skett. Denna ståndpunkt har kommit till uttryck i andra stycket av 5 §, då där i fråga om rättsläget stadgas, att det skall så bedömas som om nedsättning icke ägt rum.

Enligt de rättssystem, som medgiva gäldenären rätt att återtaga nedsatt belopp, upphör denna rätt för den händelse borgenären inför den myndighet, hos vilken nedsättning skett, förklarar sig vilja mottaga det nedsatta. För en sådan ordning kunna enligt kommitténs mening goda skäl anföras. Om någon, till vars förmån nedsättning skett, hos den myndighet, som mottagit det nedsatta beloppet, giver till känna att han gör anspråk på detsamma, måste han därigenom anses hava godkänt gäldenärens åtgärd att genom nedsättning fullgöra sin betalningsskyldighet. Han synes då å andra sidan med fog kunna kräva att under den tid, som kan för honom åtgå att styrka sitt rättsanspråk, det nedsatta beloppet icke utan hans samtycke får återtagas av gäldenären eller dennes konkursbo. På dessa grunder vilar den i 6 § föreslagna bestämmelsen.

7 §.

Då nedsättning föranletts av ovisshet om vem av två eller flera, som är rätt borgenär, erbjuder sig vanligen ej annan utväg för ovisshetens undanröjande än att i rättegång mellan de olika anspråkshavarna prövas, vilken av dem bör äga företräde. Intill dess sådant avgörande träffats eller tvisten till äventyrs förfallit genom inbördes uppgörelse mellan anspråkshavarna eller på annat sätt, böra, såsom i denna paragraf uttalas, medlen icke utan överenskommelse mellan alla vederbörande få utbetalas till någon av dem.

8 §.

Enligt § 20 i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämning skola förordningens bestämmelser icke äga tillämpning å medel, som blivit insatta i lantränteri, i rikets ständers bank eller riksgäldskontor eller under annan allmän vård, utan skall vad därom särskilt är stadgat lända till efterrättelse. I anledning av en förfrågan från Övre Borg-Rätten, huru förfaras skulle med medel, som över tjugu år inestått i rättens depositions-kassa, har Kungl. Maj:t i nådigt brev den 10 augusti 1763 förklarat, att deponerade penningar icke kunde komma under någon preskription, såvida de ej bestode av annat än enskilda personers medel, som för oslitna tvisters skull kommit att stå under allmänt förvar och kunde efter längre eller kortare tid återtagas, sedan tvistemålen upphört.

Vad beträffar medel, som deponerats hos länsstyrelserna, föreskrives i nådigt brev till statskontoret den 8 oktober 1828 att länsstyrelse, därest en

deposition stått i tio år, skulle genom kungörelse uppfordra vederbörande rättsägare att inom natt och år anmäla sig hos länsstyrelsen. Skedde ej sådan anmälan, skulle beloppet insändas till statskontoret. Om någon, som av giltiga orsaker överskridit den utsatta terminen, sedermera anmälde sig hos statskontoret och styrkte sin rätt till de deponerade penningarna, skulle dessa utanordnas till honom. Tillika anbefalldes statskontoret att till Kungl. Maj:t inkomma med underdånig anmälan om beloppet av de medel, som blivit till statskontoret insända; och skulle Kungl. Maj:t framdeles till prövning upptaga frågan om depositionernas omsättande till statsmedel.

Enligt kommitténs mening bör — i likhet med vad sålunda för närvarande gäller i fråga om medel nedsätta i allmänt förvar — borgenärs anspråk att utfå penningar, som deponerats i enlighet med förslagets bestämmelser, icke vara underkastat de regler, som gälla om preskription av fordringar i allmänhet. Å andra sidan synes man näppeligen kunna upprätthålla den ståndpunkten att rätten till lyftning av nedsatt belopp skulle vara oberoende av varje tidsbegränsning. Hänsyn till borgenärens intresse kan icke kräva att staten skall åtaga sig en till obegränsad tid utsträckt förvaringsskyldighet. Den, som icke inom rimlig tid, i förslaget satt till trettio år, gör gällande anspråk på det nedsatta beloppet, lärer böra gå sin rätt därtill förlustig. Är efter denna tids utgång det nedsatta beloppet fortfarande inestående och frågan om rätt till beloppet ej beroende på prövning av domstol eller annan myndighet, synes det ligga närmast till hands att låta gäldenären eller hans rättsinnehavare återtaga detsamma. Tillräckliga skäl torde icke kunna anföras för en sådan lösning som i nådiga brevet den 8 oktober 1828 ifrågasatts beträffande där avsedda medel, nämligen att låta penningarna tillfalla statsverket. Däremot synes det, för att undvika att ärenden rörande nedsättning under alltför lång tid balanseras i myndigheternas diariier, befogat att för gäldenären eller hans rättsinnehavare bestämma en kort frist, i förslaget satt till natt och år, inom vilken anspråk på rätt att återtaga nedsatt belopp bör framställas.

9 §.

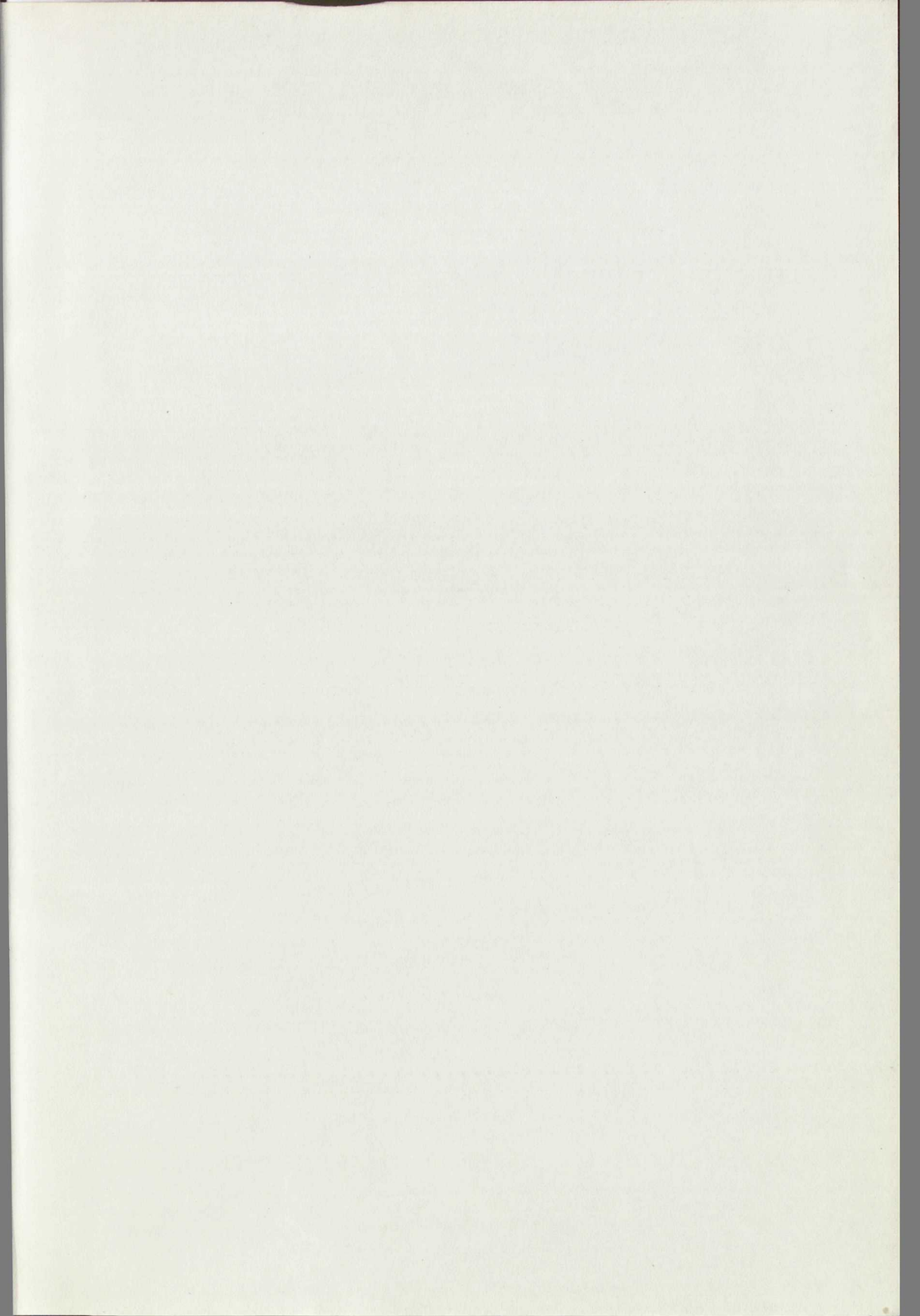
I fråga om förvaltningen av medel, som nedsätts i allmänt förvar, hava enligt de främmande lagar, för vilka redogjorts i den inledande motiveeringen, staterna åtagit sig en långt gående ansvarighet. På vissa håll ingå de nedsatta penningarna direkt i statskassan, på andra åter förvaltas de av någon inrättning, för vars förbindelser staten svarar.

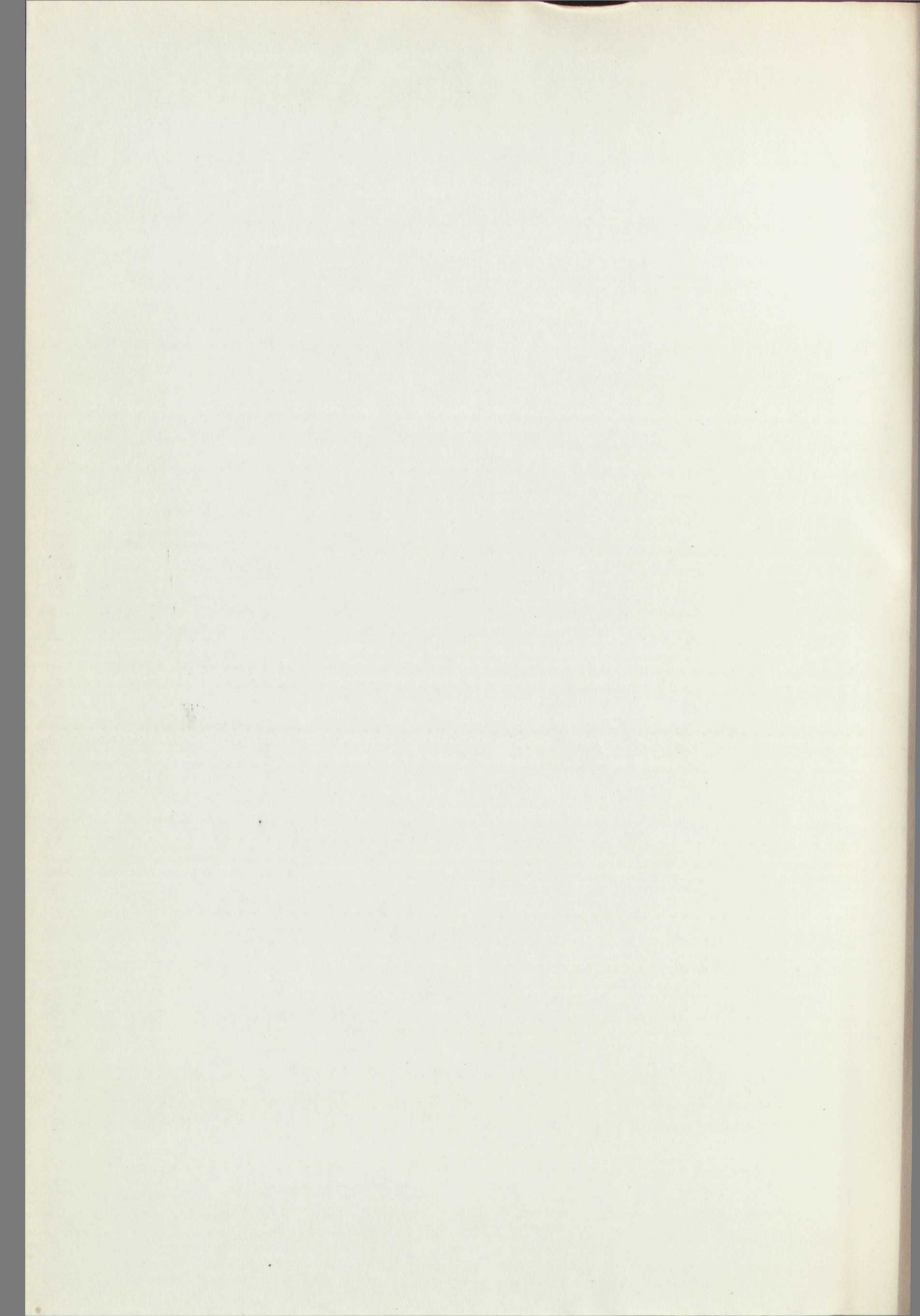
För vinnande av erforderlig trygghet i förevarande hänseende har det ifrågasatts att i förslaget föreskriva, att medel, som överexekutor enligt förslaget kan få om hand, skola insättas i riksbanken. Mot en sådan lösning talar emellertid den omständigheten att riksbanken icke betalar ränta å insatta medel. Enligt kommitténs tanke är det, för att nedsättningsförfarandet skall erhålla praktisk betydelse, nödvändigt, att anordningar träffas, varigenom

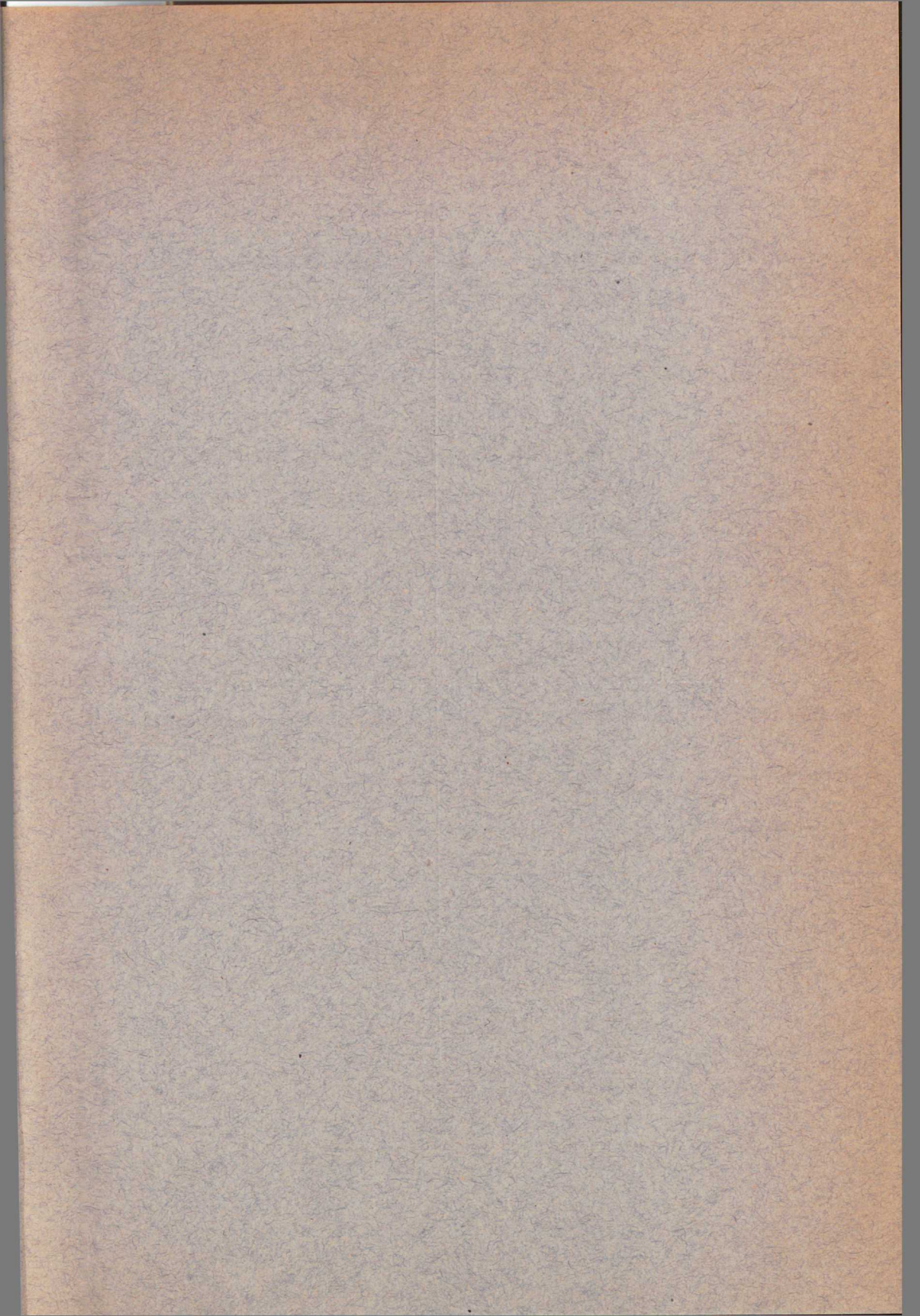
ränteavkastning kan erhållas åtminstone å sådana medel, som kunna förväntas komma att innestå någon längre tid. Härvid torde man i huvudsak kunna taga till förebild de bestämmelser, som i 39 och 160 §§ utsökningslagen givits om skyldighet för Konungens befallningshavande eller överexekutor att i vissa fall insätta mottagna medel i bankinrättning för att där mot ränta innestå. Hit hörande frågor hava emellertid icke ansetts böra bliva föremål för närmare reglering i själva lagen. I förslaget hänvisas i detta hänseende till särskild av Konungen utfärdad författning. Grunden härtill är främst, att de bestämmelser som erfordras måste anknytas till bestående ekonomiska förhållanden, och att en ändring av dem lätt kan medföra behov av jämkning i dessa bestämmelser.

10 §.

Såsom kommittén i den inledande motiveringen till föreliggande lagförslag påpekat, innehålla 183 och 184 §§ sjölagen föreskrifter, enligt vilka en befälhavare, om flera behöriga innehavare av bodmeribrev anmäla sig eller om ett bodmeribrev icke uppvisas å förfallodagen, äger med frigörande verkan nedsätta bodmeriskuldens belopp i allmänt förvar. I sammanhang därmed har jämväl erinrats om att i § 31 av förordningen den 21 december 1857 om stängselskyldighet upptagits ett stadgande, som i viss mån kan anses handla om nedsättning såsom frigörelsemedel. Tänkbart är, att det även eljest kan finnas lämpligt att i speciallagstiftning införa regler av liknande innebörd. På undantagsföreskrifter av dylik art syftar den i 10 § föreslagna bestämmelsen.

Statens offentliga utredningar 1925

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Utkast till ändrad lydelse av vissa paragrafer i kungl. stadgan den 22 juni 1920 med vissa föreskrifter ang. domsagornas förvaltning. [14]
Förberedande utkast till strafflag. Förfalskningsbrotten. [22]
Förslag till lag om dödande av förkommen handling m. m. [25]
Förslag till lag om gälds betalning genom penningars nedläggande i allmänt förvar. [26]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Byggnadsstyrelsesakkunnigas betänkande angående omorganisation av byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå m. m. [18]
Betänkande ang. ordnandet av statens byggnadsverksamhet inom Stockholm. [15]
Förslag till lönereglering för landsfogdar och landsfiskaler m. m. [23]
1921 års pensionskommittés betänkande. 4. Betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. [24]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden.
31. Den svenska tvättmedelsindustrin. [2] 29. Den svenska skofindustrin. [3] 30. Den svenska cementindustrin. [4] 32. Den svenska porslinsindustrin. [5] 33. Tryckeri- och pappersförädlingsindustri i Sverige. [6]
Betänkande med förslag till grunder för avsättning till de affärsdrivande verkens förnyelsefonder m. m. [9]
Förslag till förordning ang. statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. [10]

Politi.

Socialpolitik.

Det svenska skogsbrukets förutsättningar och historia. [11]
Sveriges enskilda skogar. [12]
Konsumentkooperationen i Sverige. [16]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Betänkande betr. vattenfallsstyrelsens landsbygdstaxor m. m. [18]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. Del 1. [19] Del 2. [20]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. [8]
Förslag till lag om försäkringsavtal. [21]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning av vissa frågor rörande privatläroverken. [1]

Försvarsväsen.

Underofficerssakkunnigas yttrande och förslag. [7]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Betänkande rörande det s. k. Genèveprotokollet angående avgörande på fredlig väg av internationella tvister. [17]